

VUOSIKERTOMUS 2009

Keski-Suomen liitto

JULKAISU C 128
ISBN 978-951-594-357-6
SÄHK. ISBN 978-951-594-358-3

KESÄKUU 2010
ISSN 0788-7051

JULKAISUTIEDOT

Julkaisija:

Keski-Suomen liitto
Sepänkatu 4, 40100 JYVÄSKYLÄ
puhelin 020 7560 200
fax. 020 7560 277

Kotisivu internetissä:

<http://www.keskisuomi.fi>

Yhteydet henkilökuntaan:

Internet: etunimi.sukunimi@keskisuomi.fi

Julkaisu C 128

ISSN 0788-7051
ISBN 978-951-594-357-6
ISBN 978-951-594-358-3 (sähköinen versio)

Painos: 180 kpl

Painopaikka: Kopijyvä Oy

Taitto ja kansi: Juuso Huhtala

Kannen kuvat: Taustakuvassa Keurusselkää ja Pappilanniemeä Keuruulla. Pikkukuvissa ylhäältä lukien: Keski-Suomen liiton 80-vuotisjuhla Keski-Suomen päivänä Jyväskylän Paviljongissa. Maakuntakaava vahvistettiin huhtikuussa ja se sai lainvoiman joulukuussa 2009. Uudistuvat koneet ja laitteet on Keski-Suomen kärkiklusteri. Keski-Suomen foorumi järjestettiin Sibeliustalolla.

Jyväskylä 2010

SISÄLLYS

1. KESKI-SUOMEN LIITTO ON KESKISUOMALAISTEN ASIALLA.....	4
2. KESKI-SUOMEN LIITTO ON YHTEISEN KEHITTÄMISTAHDON MUODOSTAJA.....	6
2.1 Luottamushenkilöhallinto ja muu maakunnallinen asiantuntemus.....	6
2.1.1 Luottamushenkilöhallinto.....	6
2.1.2 Maakunnan yhteistyöryhmä.....	8
2.1.3 Henkilöstö.....	9
2.2 Kumppanuudet ja verkostot.....	9
2.2.1 Yhteistyö ja jäsenyydet.....	9
2.2.2 Media- ja sidosryhmäviestintä.....	10
2.2.3 Vuoden 2009 tapahtumia.....	10
3. KESKI-SUOMEN LIITTO ON MAAKUNNAN STRATEGINEN SUUNNITTELIJA JA KEHITTÄJÄ.....	13
3.1 Maakunnan suunnittelun välineet.....	13
3.1.1 Keski-Suomen maakuntasuunnitelma 2030.....	13
3.1.2 Maakuntaohjelma 2011 – 2014.....	13
3.1.3 Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma.....	14
3.2 Alueidenkäyttö.....	15
3.2.1 Maakuntakaavoitus.....	15
3.2.2 Muu alueidenkäytön suunnittelu ja ohjaus.....	16
3.3 Aluekehittäminen.....	17
3.3.1 Elinkeinojen kehittäminen.....	17
3.3.2 Osaaminen ja koulutus.....	18
3.3.3 Työmarkkinoiden kehittäminen.....	18
3.3.4 Alueellinen ennakointi.....	19
3.3.5 Luovat alat ja kulttuuri.....	19
3.3.6 Kehittämisrahoitus.....	19
3.3.7 Länsi-Suomen EAKR-ohjelman koordinointi.....	21
4. KESKI-SUOMEN LIITTO ON AKTIIVINEN EDUNVALVOJA.....	22
5. TALOUS.....	23
5.1 Keski-Suomen liiton tuloslaskelma.....	23
5.2 Keski-Suomen liiton rahoituslaskelma.....	24
5.3 Keski-Suomen liiton tase.....	25
5.4 Jäsenkuntien maksuosuudet.....	27
LIITTEET.....	28
LIITE 1. Maakuntavaltuusto 2009–2012.....	29
LIITE 2. Maakuntahallitus 2009–2010.....	31
LIITE 3. Tarkastuslautakunta 2009–2012.....	31
LIITE 4. Henkilöstö.....	32

1. KESKI-SUOMEN LIITTO ON KESKISUOMALAISTEN ASIALLA

Maakuntajohtajan katsaus

Keski-Suomen väestömäärä kasvoi ennakkotietojen mukaan vuonna 2009 reilulla tuhannella hengellä. Jyväskylän seutu ja erityisesti Jyväskylän kaupunki kasvavat edelleen voimakkaasti. Pääosassa Keski-Suomen kuntia väestö vähenee ja ikääntyy. Vanhusten osuus kunnan väestöstä on eräissä kunnissa maamme korkeimpia. Vaikka väestö useissa kunnissa vähenee, pysyttelee vähennys vuositasolla kohtuullisena ja eikä se poikkea merkittävästi pitkän aikavälin vaihtelusta.

Vuonna 2008 alkanut talouden taantuma iski voimalla Keski-Suomeen. Viennin arvo maakunnassa putosi lähes kolmanneksen, aloittaneita yrityksiä oli selvästi vähemmän kuin aiempina vuosina ja lopettaneiden tai yrityssaneeraukseen joutuneiden yritysten määrä kasvoi. Jo pitkään jatkunutta korkeaa työttömyyttä vaikeutti entisestään keväällä 2009 Jyväskylän seutua kohdanut uudentyypinen rakennemuutos, jonka seurauksena työmarkkinoille vapautui suuri määrä korkeasti koulutettuja ammattilaisia. Ministeri Pekkarisen asettaman Uudet Urat -rakennemuutosryhmän vauhdittamana on aloitettu toimenpiteitä, joilla tähdätään koulutustason nostamiseen sekä uuden liiketoiminnan ja yritysten syntymiseen. Myös muut seutukunnat ovat tehneet samantyyppistä työtä. Keski-Suomessa aloitettiin pitkään kaivattua DI-koulutusta sekä Jyväskylän yliopistossa että Keuruun ja Jämsän alueella yhteistyössä Tampereen teknillisen yliopiston kanssa.

Koska työllisyys reagoi tuotannon muutoksiin viiveellä, voi pahin olla vielä edessä vuonna 2010. Työllisyys heikkenee vielä senkin jälkeen, kun vienti ja teollisuustuotanto alkavat maailmantalouden kohentuessa vahvistua. Vallitsevasta talous- ja työmarkkinatilanteesta selviämistä on helpottanut edellisenä vuonna aloitettu laaja-alainen yhteistyö Osaamis- ja työllisyysryhmän ansi-

osta. Yhteistyössä on pystytty priorisoimaan toimenpiteitä, mm. nuorten työllistyminen, ja lisäämään toimenpiteisiin nopeutta ja vaikuttavuutta. Pääpaino vuonna 2010 on yritystoiminnan uudistumisessa ja työllisyyden kohentamisessa.

Taantuman myllerryksessä aloitettiin **maakuntasuunnitelman** valmistelu, jossa haetaan pitkän aikavälin Keski-Suomen strategiset kehittämistavoitteet. **Maakuntaohjelman 2011–2014** muotoutuminen edellisen pohjalta on myös menossa. Aluehallinnon uudistus saatiin vuoden aikana maaliin. Keski-Suomessa on jatkossa yksi Suomen yhdeksästä täyden palvelun Elinkeinot-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Näin Keski-Suomen liitolla on kehittämistyössä hyvä valtionhallinnon vastinpari ja yhteistyökumppani. Aluehallintoviraston pääpaikka sijaitsee Vaasassa ja toimipaikat Jyväskylässä sekä Tampereella.

Käytännössä aluekehittämistä toteutettiin maakuntaohjelman pohjalta, joka nyt uuden lainsäädännön mukaan on viranomaisia velvoittava. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla käytävien **strategisten tulosneuvottelujen merkitys** toivottavasti lisääntyy, sillä yhdessä Ely-keskuksen kanssa valmistellut tavoitteet edustavat maakunnan toimijoiden tavoitteita, joihin on vahva sitoutuminen.

Keski-Suomessa ei jäädy odottamaan myönteisiä uutisia maailmalta, vaan tehtiin aktiivisesti työtä koko maakunnan hyväksi yhteistyössä ja laajalla rintamalla.

Toimintavuoden päättyessä liitossa työskenteli 42 henkilöä. Vaativista ja laaja-alaisista tehtäviä selvittiin motivoituneen ja osaavan henkilöstön avulla. Siitä kiitos kaikille, samoin kuin kiitokset luottamushenkilöorganisaatioille hyvästä ja rakentavasta työskentelystä kanssamme.

Jyväskylässä 18.2.2010

Anita Mikkonen, maakuntajohtaja

Keski-Suomen suunnittelujärjestelmä

Keski-Suomea kehitettiin ja sen etuja valvottiin keskisuomalaisten ihmisten parhaaksi: siksi että he voisivat asua, tehdä työtä ja voida hyvin omassa maakunnassaan.

Strategisten perusviestien mukaan Keski-Suomen liitto on

- yhteisen kehittämistahdon muodostaja,
- maakunnan strateginen suunnittelija ja kehittäjä sekä
- aktiivinen edunvalvoja.

Yhteinen kehittämistahto konkretisoitui neljän vuoden välein laadittavassa maakuntasuunnitelmassa. Vuonna 2010 hyväksyttävän maakuntasuunnitelman keskeiset haasteet ovat väestörakenteen muutos ja työvoiman riittävyys, yritystoiminnan uusiutuminen ja osaamisen tason nostaminen.

Strategisen suunnittelun taustalla oleva suunnittelu- ja kehittämisjärjestelmä perustuu aluekehittämis- sekä maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntöön. Kehittäminen vaikuttaa pitkällä aikavälillä maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja koskettaa siten jokaista maakunnan asukasta. Maakuntaohjelmat ja EU-ohjelmat, joiden perusteella julkinen kehittämisrahoitus suunnataan, ovat aluekehittämisen perustyökaluja.

Keski-Suomen liitto valvoi maakunnan ja jäsenkuntiensa etuja, kun valtakunnan aluepolitiikassa, lainsäädännössä tai hallinnossa tapahtui muutoksia tai kun tehtiin kuntien talouteen tai valtion investointeihin liittyviä ratkaisuja. **Edunvalvonta** edellytti toimivia suhteita kuntiin ja seuduille Keski-Suomessa, hyviä verkostoja valtionhallintoon ja eduskuntaan, valtakunnallisiin järjestöihin ja yhteisöihin sekä muihin maakuntiin. Yhä tärkeämmäksi tuli myös kansainvälinen yhteistyö.

Maakunnan kehittäminen

2. KESKI-SUOMEN LIITTO ON YHTEISEN KEHITTÄMISTAHDON MUODOSTAJA

2.1 Luottamushenkilöhallinto ja muu maakunnallinen asiantuntemus

2.1.1 Luottamushenkilöhallinto

Kuntien edustajainkokous järjestettiin 11.3.2009 Jyväskylä Paviljongissa. Edustajainkokous valitsi maakuntavaltuustoon 79 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Edustajainkokous järjestetään eduskuntavaalien jälkeen joka neljäs vuosi.

Uusi maakuntavaltuusto valitsi puheenjohtajistonsa toimikaudeksi 2009 – 2010. Maakuntavaltuuston puheenjohtajaksi valittiin Mauri Pekkari Jyväskylästä, 1. varapuheenjohtajaksi Kalevi Olin Jyväskylästä ja 2. varapuheenjohtajaksi Seppo Kahilainen Pihtiputaalta.

Maakuntavaltuusto valitsi myös maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet toimikaudeksi 2009 – 2010 (liite 2).

Maakuntavaltuusto valitsi maakuntahallituksen puheenjohtajaksi Helena Pihlajasaaren Laukaasta, 1. varapuheenjohtajaksi Kari Yksjärven Jyvä-

kylästä ja 2. varapuheenjohtajaksi Kauko Lehtosen Saarijärveltä.

Maakuntavaltuusto valitsi tarkastuslautakuntaan viisi jäsentä ja heille varajäsenet (liite 3). Tarkastuslautakunnan puheenjohtajaksi maakuntavaltuusto valitsi Asko Liimataisen Viitasaarelta ja varapuheenjohtajaksi Seppo Suomisen Jämsästä.

Maakuntavaltuuston syyskokouksessa pidettiin työseminaari maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman sisällöstä. Työryhmien aiheina olivat: Keski-Suomen visio 2030, Menestyvä yritystoiminta, Hyvinvoiva kansalainen, Puhdas ympäristö, Omia vahvuuksia kehittävä aluerakenne, Osaaminen ja luovuus kukoistavat sekä Maakunnan suhde ulospäin.

Maakuntavaltuusto hyväksyi Keski-Suomen liiton toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen vuodelta 2008. Lisäksi valtuusto hyväksyi hallintosäännön 2010, taloussuunnitelman vuosille 2010 – 2012 ja toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2010 sekä tilivelvollisten luettelon. Maakuntavaltuusto perusti hallintopäällikön viran ja lakkautti talouspäällikön viran.

Edustajainkokous Jyväskylä Paviljongissa 11.3.2009.

Tuore maakuntahallitus Keski-Suomen Talon edustalla 29.5.2009.

Maakuntahallitus kokoontui vuoden 2009 aikana 11 kertaa. Kokoukset pidettiin pääsääntöisesti Keski-Suomen liiton tiloissa, kerran keväällä Keuruun Vanhassa Pappilassa ja syksyllä Juhlahuvila Järvilinnassa sekä Muuramen kunnassa.

Maakuntahallitus

- antoi vuoden aikana 38 lausuntoa ja kannanottoa
- pani täytäntöön edustajainkokouksen päätökset
- päätti yhdistää maakuntasuunnitelman ja -ohjelman valmistelut
- päätti avustuksista EU:n rakennerahastoista, valtion rahoituksesta sekä Keski-Suomen kehittämisrahastosta
- hyväksyi maakunnan kärkihankkeet vuodelle 2010
- hyväksyi yhteistyösopimuksen tekemisen Keski-Suomen pelastuslaitoksen kanssa alueellisten turvallisuussuunnitelmien laatimiseksi Keski-Suomessa
- päätti Laajakaista kaikille -valtakunnallisen hankkeen toteutuksesta Keski-Suomessa
- käynnisti maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valmistelun vuosille 2010 – 2011
- hyväksyi matkustusohjeet noudatettavaksi 1.10.2009 lukien
- hyväksyi yhteistyösopimuksen Eurooppa-toimiston ylläpitämisestä 1.1.2010 lukien

Maakuntahallitus tutustui Keski-Suomen rykmentin toimintaan kokousmatkallaan Keuruulla 27.3.2009.

- päätti virka- ja työehtosopimusten soveltamisesta
- päätti edustajat työryhmissä ja yhteisöissä
- päätti muista maakuntahallituksen päätösvaltaan kuuluvista asioista

Tarkastuslautakunta käsitteli vuoden alussa Keski-Suomen liiton edellisen vuoden toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen. Lautakunta laati maakuntavaltuustolle arviointikertomuksen vuoden 2008 toiminnasta.

Toimintavuoden aikana tarkastuslautakunta tutustui liiton toimintaan; muun muassa työllisyyden, ennakoinnin ja koulutuksen kehittämiseen Keski-Suomessa, oppimispaikkaverkosto Optiimiin, Keski-Suomen elinkeinostrategiaan ja klusterityöhön, ohjelmakauden 2007–2013 toteuttamiseen ja liiton hanketoimintaan. Lautakunnalle esiteltiin muun muassa aluehallinnon uudistamishanketta, liiton muuttuvia tehtäviä, henkilöstön ilmapiirikyselyn tuloksia, Länsi-Suomen allianssin yhteistyötä sekä liiton hallintosäännön muutosesitystä. Tiedoksi merkittiin yksi työ- ja elinkeinoministeriön hallintojärjestelmien toimivuuden varmentamisraportti ja yksi liiton tarkastuttaman hankkeen tarkastusraportti. Lautakunta suunnitteli myös tulevaa toimintaansa.

2.1.2 Maakunnan yhteistyöryhmä

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) toteutti maakunnan strategisia linjauksia, ohjasi EU-ohjelmien toimeenpanoa ja sovitti yhteen alueen kehittämiseen vaikuttavia toimenpiteitä. Yhteistyöryhmän näkökulmana oli toimenpiteiden tuloksellisuus ja vaikuttavuus. Tulosten tuli viime kädessä näkyä maakunnan työllisyyden ja arvonlisäyksen kasvuna.

Toimintavuoden alussa yhteistyöryhmä linjasi toimenpiteitä kiristyneessä talous- ja työllisyyslanteessa. Hankkeissa etusijalle asetettiin käytännönläheiset, liiketoimintaa uudistavat toimenpiteet ja tukitasoja tarkistettiin ylöspäin.

Yhteistyöryhmä hyväksyi vuosien 2010 ja 2011 maakunnan yhteistyöasiakirjat. Niissä kohdennetaan vuosittain reilut 22 miljoonaa euroa EU:n ja valtion rahoitusta Keski-Suomen kehittämiseen. Merkittävin osa rahoituksesta varattiin yrityshankkeille. Keski-Suomi sitoutui kartuttamaan aloittaviin yrityksiin sijoittavan pääomarahaston peruspääomaa. Keväällä 2010 aloittavaa rahastoa hallinnoi Finnvera Oyj.

Maakunnan yhteistyöryhmän asettama osaamis- ja työllisyysryhmä käsitteli osaamisen ja työl-

Maakunnan yhteistyöryhmä teki tammikuussa 2009 opintomatkan Irlantiin.

lisyyden kasvulle asetettujen tavoitteiden toteutumista, ennakoi osaamistarpeita ja ohjasi EU-rahoitusta. Toimivat työmarkkinat -ohjelman vuoden 2010 painopisteitä päivitettiin.

Ympäristö- ja tasa-arvovaikutusten arvioinnin (YVA) työryhmä arvioi 24 hanketta. Keskeisimpiä YVA-ryhmässä käsiteltyjä suunnitelmia olivat Toimivat työmarkkinat -ohjelma ja maakuntasuunnitelma 2030.

Maaseutujaosto edisti toimillaan maaseudun kehittämistä.

2.1.3 Henkilöstö

Keski-Suomen liiton palveluksessa oli toimintavuoden 2009 lopussa 42 henkilöä. Toimisto on maakuntajohtajan johtama tulosityksikkö. Henkilöstö jakaantuu kolmeen tiimiin: alueidenkäyttö, aluekehitys ja hallinto sekä maakuntajohtajan ja sihteerin muodostamaan työpariin. Toimiston johtoryhmän muodostavat maakuntajohtaja, tiimien vetäjät, taluspäällikkö ja henkilöstön edustaja sekä sihteerinä toimiva maakuntajohtajan sihtööri.

Henkilöstöasioita käsiteltiin henkilöstöpalaverissa ja työpaikkakokouksessa sekä henkilöstön suunnittelupäivissä. Toimistossa noudatettiin ta-

savertaista henkilöstöpolitiikkaa sekä ylläpidettiin avointa ja kannustavaa ilmapiiriä. Niitä ohjattiin mm. henkilöstösuunnitelman, työsuojelun toimintaohjelman, henkilöstöpolitiikan periaateohjelman ja tietoturvasuunnitelman avulla.

2.2 Kumppanuudet ja verkostot

2.2.1 Yhteistyö ja jäsenyydet

Keski-Suomen liitto teki tiivistä yhteistyötä alueen kuntien ja kansanedustajien kanssa. Muita tärkeitä sidosryhmiä olivat rahoittajaviranomaiset ja EU-toimielimet, hankkeet ja niitä toteuttavat organisaatiot, tiedotusvälineet sekä ministeriöt.

Länsi-Suomen maakunnat ovat hakeutuneet keskenään yhteistyöhön, kun Keski-Suomen, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Satakunnan ja Pirkanmaan maakunnat muodostivat **Länsi-Suomen Allianssin** (West Finland Alliance – WFA). Pirkanmaa irtisanoutui allianssista 2009 ja muut liitot ovat jatkaneet yhdessä edunvalvontaa, kansainvälisten yhteyksien rakentamista, asiantuntijayhteistyötä sekä aluekehitysvastuun toteuttamista. Allianssilla on oma Eurooppa-toimisto Brysselissä.

Maakuntaneuvos Simo Salmelin kävi tervehtimässä liiton eläkkeelle jäävää apulaisjohtaja Jukka Patrikaista 19.5.2009.

Toimintavuonna allianssin painopiste edunvalvonnassa oli ohjelmakauden 2007–2013 alue- ja rakennepolitiikassa ja EU:n erillisohjelmien mahdollisuuksissa. Eurooppa-toimisto on ottanut myös aktiivisen roolin EU:n Itämeren alueen ohjelmasta. Muita keskeisiä edunvalvonnan kohteita ovat olleet liikenneohjelma TEN-T sekä tietoyhteiskunta ja innovaatio.

Eurooppa-toimisto järjesti WFA:n maakunnille Brysselissä seminaarin 21.10.–23.10.2009. Samalla pidettiin WFA:n maapäivät. Tilaisuuteen osallistui Suomesta noin 80 henkilöä neljästä maakuntaliitosta. Alustajina toimivat mm. Suomen pysyvä edustaja, suurlähettiläs Jan Store, suurlähettiläs Aapo Pöhlö ja komission jäsen Olli Rehn.

Keski-Suomen etuja valvottiin myös kontaktiverkolla Euroopan Unioniin ja muihin keskeisiin eurooppalaisiin toimielimiin.

Keskipohjola-komitean kanssa tehtiin rajat ylittävää yhteistyötä Norjan, Ruotsin ja Suomen keskisten alueiden välillä. Komitean kanslia on Keski-Suomen liitossa. Keski-Suomen liitto edisti erityisesti itä-länsisuuntaisten liikenneyhteyksien kehittämistä (raide/Seinäjoki–Haapamäki–Jyväskylä ja vt 18).

Keski-Suomen liitolla oli strategiavalintoihin perustuva edustus tai seuranta seuraavissa **eurooppalaisissa yhteistyöjärjestöissä**:

1. Assembly of European Regions (AER; jäsenyys): EU:n kanssa läheisesti toimiva yleinen maakuntatason yhteistoimintaorganisaatio
2. Euroopan maakuntien ympäristö- ja energiajärjestö FEDARENE (jäsenyys)
3. Keskipohjola-komitea (maakuntahallituksen nimeämät henkilöedustajat komiteassa)
4. Itämeren maiden Interreg-ohjelma (liitto tarjoaa mahdollisuuden ohjauskomitean ja kansallisen alakomitean työskentelyyn osallistumiseen valtioneuvoston nimeämälle keskisuomalaiselle edustajalle)

2.2.2 Media- ja sidosryhmäviestintä

Keski-Suomen liitto välitti aktiivisesti tietoa Keski-Suomen liitosta ja sen toiminnasta, kuten luottamuselinten päätöksistä, keskeisistä suunnitelmista ja hankkeista, kehittämisohjelmista sekä niiden tuloksista ja vaikutuksista. Maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen sekä maakunnan yhteistyöryhmän kokouksista tiedotettiin medialle ja sidosryhmille ennen kokouksia ja päätöksistä kokousten jälkeen. Maakunnan yhteistyöryhmän ja maakuntavaltuuston kokoukset olivat medialle avoimia. Keski-Suomen liitto lähetti toimintavuoden aikana yli 70 tiedotetta.

Keski-Suomen kolme kärkiklusteria (Uudistuvat koneet ja laitteet, Bioenergiasta elinvoimaa ja Kehittyvä asuminen) saivat loppuvuodesta omat internetsivut ja säännöllisesti ilmestyvät sähköiset uutiskirjeet. Keski-Suomen Aikajana, katsaus maakunnan yritysten taloustilanteeseen, ilmestyi kaksi kertaa yhteistuotantona Kaupunkitutkimuksen ja Keski-Suomen kauppakamarin kanssa. Maakunnan yhteistyöryhmän sähköinen tiedotuslehti Vipuvoimaa EU-ohjelmista 2007–2013 ilmestyi kaksi kertaa toimintavuoden aikana.

2.2.3 Vuoden 2009 tapahtumia

Huhtikuun 18. päivä on aikanaan valittu maakunnan merkkipäiväksi, **Keski-Suomen Päiväksi**, sen kunniaksi, että kyseisenä päivänä vuonna 1865 piirilääkäri Wolmar Schildt esitti sanomalehti Suomettaressa ”maaherran läänin” perustamista ”kauas maan sydämeen” eli Keski-Suomeen.

Vuoden 2009 Keski-Suomen päivää juhlistettiin kahdeksassa tilaisuudessa, joista seitsemän oli Jyväskylän seudulla ja yksi Saarijärven Lannevedellä. Tilaisuuksien sisällöt ulottuivat terveysvalituksesta lastenteatteriin ja keskustelutilaisuudesta koululauluihin ja pelimannimusiikkiin. Keski-Suomen liitto koordinoi tapahtumat, laati yhteisen käsiohjelman ja vastasi markkinointiaineiston, kuten käsiohjelmien ja julisteiden visuaalisesta ilmeestä ja tuotannosta.

Keski-Suomen päivää juhlistettiin 18.4.2009.

Keski-Suomen liitto vietti **80-vuotisjuhliaan** Keski-Suomen päivänä 18. huhtikuuta Jyväskylän Paviljongissa lähes 500 kutsuvieraan voimin. Tilaisuus oli laulujuhla, jossa Keski-Suomen ja liiton historiaa peilattiin vahvan keskisuomalaisen musiikki- ja kuoroperinteen kautta. Käsikirjoituksen oli laatinut kamarineuvos Erkki Fredrikson ja tarinaa kuljetti YLEn legendaarinen emeritus-pääkuuluttaja Pentti Fagerholm. Esiintyjinä olivat Mieskuoro Sirkat, Musica-kuoro ja Vox Aurea. Juhla päättyi illalliseen Paviljongin Seremoniasalissa.

Viron Tartossa järjestettiin **Suomi-päivät** 14.–17.5.2009. Päivien yhteydessä pidetyssä kuntaseminaarissa aiheina olivat mm. Central Baltic Program -yhteistyö ja Leader-rahoitustoiminta sekä kuntarakenteen muutokset, joista keskisuomalaiset kertoivat kokemuksiaan ja näkemyksiään. Lisäksi kuntien edustajilla oli omia ystävyyskuntatapaamisiaan. Keski-Suomesta tapahtumaan osallistui yli 40 henkilön joukko.

Neste Oil Rallin yhteydessä järjestettiin jo perinteeksi muodostunut VIP-päivä 31.7.2009 yhdessä Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy:n kanssa. Päivän ohjelmassa oli miniseminaari teemalla Innovatiivinen Jyväskylä ja Keski-Suomi sekä tutustuminen Paviljongin kilpailukeskukseen. VIP-päivä päättyi Killerin VIP Villageen supererikoiskokeelle.

Jyväskylän Kesän kutsuvierastilaisuus järjestettiin avajaiskonserttipäivänä 7.7.2009. Isäntinä toimivat Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän yliopisto, Keski-Suomen liitto sekä sanomalehti Keskisuomalainen. Päivä alkoi Jyväskylän yliopiston Agorassa seminaarilla ”Mitä opimme viime lamasta”. Seminaarin jälkeen kutsuvieraille oli järjestetty lounasristeily Päijänteellä m/s Rhealla. Päivä huipentui Jyväskylän Kesän avajaiskonserttiin ja kesäillanviettoon Jyväskylän Paviljongissa. Konsertissa esiintyi portugalilainen fado-tähti Mafalda Arnauth.

Historian neljäs **Keski-Suomen foorumi ja risteily** järjestettiin 2.-3.10.2009. Tapahtuman teema oli ”Innostu Keski-Suomesta!” Liki kolmekymmentä linja-autoa kuljetti noin 1200 osallistujaa eri puolilta Keski-Suomea ensin foorumiin Lahden Sibeliustaloon ja sieltä maakuntaristeilylle Baltic Princessille. Foorumissa maakunnan tulevaisuutta hahmotettiin talouden ja elinkeinoelämän, inhimillisten arvojen sekä hyvinvoivan maakunnan näkökulmista. Puhujina olivat ministeri Mauri Pekkarinen, Technopolis Oyj:n johtaja Keith Silverang, kansanedustaja Oras Tynkynen ja puheenjohtaja Lauri Ihalainen. Puhetta johdatteli ja puhujia haastatteli toimittaja Timo Harakka. Maakuntaristeilyllä järjestettiin seminaareja, kokouksia ja muita tilaisuuksia eli verkotuttiin, luotiin yhteyksiä ja vahvistettiin maakuntahenkeä.

Keskisuomalaisia Sibeliustalolla Lahdessa.

Keski-Suomen liitto ja Jyväskylän kaupunki toimivat isäntinä TCI The Competitiveness Institute 12th Global Annual Conference -tapahtumalle lokakuussa. TCI-konferenssin organisaattorina toimi EduCluster Finland. Tapahtuma kokosi 350 osallistujaa 50 maasta. Järjestelyt ovat saaneet kiitosta ja teema Learning Clusters kiinnostusta maailmalla.

The Cluster Lounge TCI-konferenssissa.

3. KESKI-SUOMEN LIITTO ON MAAKUNNAN STRATEGINEN SUUNNITTELIJA JA KEHITTÄJÄ

3.1 Maakunnan suunnittelun välineet

3.1.1 Keski-Suomen maakuntasuunnitelma 2030

Maakuntasuunnitelma on maakunnan poliittinen tahdonilmaus ja omaehtoisen kehittämisen väline. Se perustuu ensisijaisesti Keski-Suomen omiin tarpeisiin ja tavoitteisiin. Maakuntahallitus käynnisti suunnitelman laadinnan 2009.

Toimintavuoden aikana maakuntasuunnitelmaa valmisteltiin useissa erilaisissa työryhmissä ja seminaareissa ja määriteltiin tulevaisuuden vaihtoehtoiset kehitysnäkymät eli skenaariot. Pitkävaihtoisia liikenneinfrastruktuuriratkaisuja ennakotiin ja työ nivellettiin sekä valtakunnallisiin että maakunnan sisäisiin valmisteluihin, erityisesti Jyväskylän seudun liikennejärjestelmäprosessiin.

Maakuntasuunnitelman valmistelua esiteltiin Keski-Suomen maakuntaristeilyllä lokakuussa. Ensimmäinen luonnos maakuntasuunnitelmaksi valmistui syyskuussa. Loppusyksyn aikana suunnitelmaluonnosta valmisteltiin maakuntahallitukselle, joka joulukuun kokouksessaan hyväk-

si luonnoksen lausuntojen ja kommenttien pyytämistä varten kunnilta, muilta viranomaisilta ja yhteistyökumppaneilta.

3.1.2 Maakuntaohjelma 2011–2014

Vuonna 2009 valmistui maakuntaohjelman 2007–2010 väliarviointi, jonka tulosten perusteella käynnistettiin uuden maakuntaohjelman valmistelu. Maakuntaohjelmatyötä linjasi kaksi erillistä skenaariotarkastelua: globaaleja ja maakunnallisia kehitysnäkymiä tunnistanut skenaariotarkastelu (Capful Oy) ja liikenteellistä saavutettavuutta tarkastellut skenaarioselvitys (Strafica Oy).

Maakuntaohjelman laatimisen tavoitteeksi otettiin selkeä, konkreettinen ja helppokäyttöinen ohjelma, joka suunniteltiin kohdentuvan nimenomaan toteuttajille. Ohjelmassa tullaan esittämään valinnat tulevan ohjelmakauden toimenpiteiksi sekä suunnitellaan toimenpiteiden edellyttämä rahoitus. Keskeiseksi valmistelussa nähtiin, että ohjelman tuli olla toimiva perusta vuosittaisille maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmille. Varsinaisesti maakuntaohjelman sisällölliset valinnat tehdään vuonna 2010.

Maakuntasuunnitelmaa valmisteltiin maakuntaristeilyllä lokakuussa teemalla ”Innostu Keski-Suomesta”.

3.1.3 Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma

Toteuttamissuunnitelmassa arvioitiin edellisen suunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Elinkeinoelämän kehitykseen maailmantalouden tilanne heijastui voimakkaasti. Kärkiklusterissa liikevaihto kääntyi laskuun alkuvuonna 2009. Jyrkintä lasku oli Uudistuvat koneet ja laitteet -klusterissa. Henkilöstömäärien kasvuun yrityksissä ja yhteisöissä taantuma näytti vaikuttavan viiveellä.

Osaamisen ja koulutuksen kehittämisessä jatkettiin työtä osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi maakunnassa. Taloustilanteen äkillisesti muuttuttua siirrettiin painopiste työpaikkoja säilyttävään, uusia koulutusmahdollisuuksia rakentavaan ja seudullisia rakennemuutosryhmiä tukevaan toimintaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuunnitelmasta (KASTE) saatiin rahoitusta, parannettiin hanketoimijoiden yhteistyötä osaavan työvoiman saamiseksi maakuntaan ja kehitettiin rekrytointikäytäntöjä. Rahoitusta kohdennettiin hyvinvointipalveluiden innovatiiviseen kehittämiseen, mm. Kinkomaan Vitapoliksen kehitys- ja markkinointiprojektiin.

Edunvalvonnallisesti merkittävät yhdyskuntarakenteen ja vetovoiman kehittämiskohteet liittyi-

vät maakunnan kärkihankkeiksi nostettuihin liikenneinvestointeihin sekä yhdyskuntarakenteen parantamiseksi välttämättömiin teknisen huollon kohteisiin.

Lisäksi valmisteltiin **maakuntakaavaan pohjautuvaa** Jyväskylän seudun rakennemallia ja kunnallisia rakenneyleiskaavoja ja edistettiin laadittujen MasterPlan -suunnitelmien toteutumista.

Vuoden aikana laadittiin **toteuttamissuunnitelma vuosille 2010 – 2011**. Maakunnan menestymisen avainkysymyksiksi konkretisoituivat:

- osaamis- ja koulutusrakenteen määrän, laadun ja työelämälähtöisyyden kehittyminen
- metsäteollisuuden markkinatilanteen ja tuotantorakenteen kehittyminen
- teknologiateollisuuden uudistumiskyky ja vientimahdollisuuksien rakentaminen
- innovaatioverkoston hyödyntäminen sekä
- kuntapalveluiden – erityisesti hyvinvointipalveluiden – tuottaminen

Haasteista merkittävimmäksi tunnistettiin maakunnan erittäin korkea työttömyys, joka uhkasi edelleen vaikeutua. Kehittämistoimin vaikutettiin mm. osaamisen vahvistumiseen, työllistymismahdollisuuksien laajentumiseen ja yrittäjyyden voimistumiseen. Maakunnan esitykset tiivistyivät kolmeksi kokonaisuudeksi: työllisyyden paranta-

Toimintavuonna löydettiin mm. maakunnan menestystekijöitä.

minen, elinkeinokärkien uudistaminen sekä liikenteellisen saavutettavuuden parantaminen.

Tavoitteena on Keski-Suomen nuorisotyöttömyyden puolittaminen ja koulutuspaikan järjestäminen kaikille peruskoulunsa päättävälle. Toimintavuoden aikana käynnistettiin maakunnallinen pilotti nuorten aktivoimiseksi työllistymään. Toimivat työmarkkinat – Osaajia ja työpaikkoja Keski-Suomeen -ohjelman toteutusta jatkettiin määrätietoisesti toimintavuodelle asetettujen tavoitteiden mukaan.

Elinkeinorakenteen muutokseen vastaamiseksi käynnistettiin rakennemuutosryhmien esittämät toimenpiteet. Liikenteellisen saavutettavuuden parantamiseksi esitettiin maakunnan kärkihankkeet.

3.2 Alueidenkäyttö

3.2.1 Maakuntakaavoitus

Ympäristöministeriö vahvisti **kokonaismaakuntakaavan** 14.4.2009. Kaikilta osin maakuntavaltuuston tahto ei toteutunut. Vahvistamatta jäi osa merkittävästi parannettavista teistä ja radoista sekä vähittäiskaupan suuryksikkömerkinnöistä. Liitto ja muutamat kunnat sekä yksityiset henkilöt valittivat ympäristöministeriön päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. KHO

POSKI-projektiin liittyvää soraharjua Viitasaarella keväällä 2009.

hylkäsi kaikki valitukset ja kaava sai lainvoiman 10.12.2009.

Ympäristöministeriö vahvisti 16.12.2009 maakuntavaltuuston päättämässä muodossa **ensimmäisen vaihemaakuntakaavan** (1.VMK; ”JÄTKÄ”), joka käsittelee Jyväskylän seudun jätteiden käsittelyaluetta. Kaavasta oli tehty määräajassa yksi valitus KHO:een.

Toisen vaihemaakuntakaavan, pohjavesien suojelun ja kiviainesten käytön yhteensovittavan, ns. Poski-projektin, selvitykset ja loppuraportti valmistuivat. Projektissa tehtiin mm. maa- ja kalliokiviainestutkimuksia, kartoitettiin harjualueita ja tehtiin pohjavesiselvityksiä. Kaavaluonnoksen ensimmäinen versio valmistui loppuvuodesta 2009.

Kolmannen vaihemaakuntakaavan (3.VMK; ”TURVA”) osalta tavoitteena on ollut, että pääosa turvealueiden geologisista ja ympäristöllisistä selvityksistä on tehty vuoden loppuun mennessä. Turvealueiden geologiset selvitykset, ns. harvapistekartoitus, saatiin suoritetuksi. Loppuraportti geologisista tutkimuksista valmistui 14.12.2009. Luontokartoitukset etenivät suunnitelman mukaisesti.

Syksyllä 2008 valtioneuvostossa hyväksytyt **valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet** (VAT) aiheuttivat joitakin erilliselvityksiä, mm. maakunnallisten hiljaisten alueiden täydennystarvetta

sekä aluevarausten tavoitteita. Alueidenkäyttöisten varausten suunnittelua jatketaan vuonna 2010.

Kauppan voimakkaan kehitysvauhdin vuoksi käynnistettiin yhdessä Jyväskylän kaupungin kanssa kaupallista palveluverkkoa koskeva selvitys. Sen valmistuminen ajoittuu vuoden 2010 puolelle. Selvityksen tulokset hyödynnetään myöhemmin mm. maakuntahallituksen ottaessa kantaa mahdollisen vaihemaakuntakaavan sisältöön (mm. Jyväskylän kaupunki/Eteläportin alue).

3.2.2 Muu alueidenkäytön suunnittelu ja ohjaus

Keski-Suomen liitto on ollut mukana mm. ympäristöministeriön aluesuunnittelun ja -käytön kehittämisessä, maa- ja metsätalousministeriön paikkatietoinfrastruktuuria koskevan INSPIRE-direktiivin täytäntöönpanossa sekä kansallisen turvemastrategian laadinnassa. Liitto osallistui myös liikenne- ja viestintäministeriön Keiteleen kanavatyöryhmään, Jyväskylän seudun liikennejärjestelmätyöhön (JYSELI), maakunnallisesti merkittävien liikennehankkeiden suunnittelutyöryhmiin (mm. Vt 4, Laukaantie) sekä Nelostie E75 ry:n ja Pro Ysitiö ry:n toimintaan.

Liitto osallistui myös Keski-Suomen **ympäristökeskuksen** ympäristöohjelman ja Keski-Suomen

strategisen vesihuollon kehittämissuunnitelmien laatimiseen.

Monikansallisena yhteistyönä käynnistettiin EU:n ja ympäristöministeriön pääasiassa rahoittama **BalticClimate**-hanke. Sen tavoitteena on edistää asuinalueiden ja aluerakenteen ilmastoystävällistä toteuttamista, tukea elinkeinoelämän mahdollisuuksia löytää uutta liiketoimintaa ilmastonmuutokseen liittyvillä toimialoilla sekä valmistella maakunnan ilmastostrategiaa. Saksalaisen pääpartnerin lisäksi muut partnerit ovat kuntia, kaupungeja, alueviranomaisia sekä ilmastonmuutoksen ja kestävän kehityksen asiantuntijoita Suomesta, Saksasta, Ruotsista, Latviasta, Virosta, Venäjältä, Liettuasta ja Puolasta. Yhteistyösopuolia on 25. Suomen osuus hankkeessa on 1 milj. euroa ja partnereina ovat Keski-Suomen liitto, Jykes Oy sekä Keski-Suomen ympäristökeskus. Keski-Suomen hankeosio vastaa ilmastonmuutoksen ja yhdyskuntarakenteen haasteisiin kehityskäytävällä Jämsä-Jyväskylä-Äänekoski.

Toimintavuoden aikana käynnistettiin EU:n Manner-Suomen maaseutuohjelman rahoituksella **Laajakaista kaikille** – Keski-Suomen koordinaatiohanke. Sillä toteutetaan Valtioneuvoston päättämää valtakunnallista laajakaistahanketta Keski-Suomen osalta. Hankkeessa laadittiin laajakaistaverkkosuunnitelmat 22 kuntaan yhdessä kuntien kanssa. Viestintävirasto tarkasti ja hyväk-

BalticClimate-kokous järjestettiin Saksassa Schwerinissä joulukuussa 2009.

syi suunnitelmat. Kinnulan kunnan laajakaistahanke kilpailutettiin ensimmäisenä pilottihankkeena; siihen ei kuitenkaan saatu yhtään tarjousta. Hankkeiden toteutus jatkuu vuosina 2010 – 2015. Valtioneuvoston päätös valtion tukiosuudesta Keski-Suomeen siirtyi vuodelle 2010, samoin kuntien omarahoitusta koskeva maksuluokka-asetus. Sen mukaan kuntien osuus verkkojen rakentamisesta on joko 8, 22 tai 36 prosenttia.

3.3 Aluekehittäminen

Aluekehittämistoimenpitein luotiin edellytyksiä maakunnan asukkaiden hyvinvoinnille, turvattiin elinkeinoelämän kilpailukykyä ja osaajien saataavuutta työelämässä sekä mahdollistettiin koko maakunnan tasapainoista kehittämistä.

Elinkeinojen kehittämistä jatkettiin valituissa klustereissa, toteutettiin Toimivat työmarkkinat –osaajia ja työpaikkoja Keski-Suomeen -ohjelman tavoitteita, verkotettiin koulutuksen vientiosaajia, tuettiin hyvinvointialan kehittämistä erityisesti KASTE-ohjelman varoin maakuntaohjelman linjausten mukaisesti, tiivistettiin kulttuuritoimijoiden yhteistyötä luovan talouden kehittämiseksi sekä hyödynnettiin valtakunnallisia kehittämissuunnitelmia maakunnan parhaaksi.

3.3.1 Elinkeinojen kehittäminen

Keski-Suomen menestys ratkeaa tulevaisuudessa sillä, miten hyvin julkiset toimijat voivat omilla toimillaan auttaa yrityksiä kehittymään kannattaviksi, kasvaviksi ja kansainvälistyviksi verkostotoimijoiksi. Tämä haaste korostui vuoden 2009 aikana, jolloin Keski-Suomen vientivetoinen yritystoiminta sukelsi kansainväliseen lamaan.

Maakuntaohjelmassa 2007 – 2010 elinkeinojen kehittämissuunnitelmaksi valittiin klusteriperustaisen kehittämisen. Tavoitteena oli kehittää kilpailukykyisiä klustereita¹ eli yritysten ja muiden toimijoiden tukevien toimijoiden ryppäitä.

Maakunnan kärki-klusteriksi valittiin Uudistuvat koneet ja laitteet. Kehittyviksi klustereiksi valittiin Bioenergiasta elinvoimaa ja Kehittyvä asuminen. Klusterityön tavoitteena oli synnyttää yrityslähtöisiä kehittämishankkeita, jotka toivat vaurautta Keski-Suomeen, yhdenmukaistaa kehittämistapaa, auttaa yrityksiä hankkimaan rahoitusta yhteisiin kehittämishankkeisiin sekä varmistaa osaltaan elinkeinotoiminnan uudistamista ja kilpailukykyä. Klustereiden kehittämisen lisäksi on varauduttu rahoittamaan myös esimerkiksi osaan työvoiman saatavuutta sekä liiketoimintaosaamisen kehittämistä.

Uudistuvat koneet ja laitteet -klusteri muodostui metsäteollisuudelle ja energiateollisuudelle koneita ja laitteita valmistavista yrityksistä, ajoneuvoteollisuudesta sekä näille palveluja tarjoavista organisaatioista. Klusterin toiminnassa oli vahva yritysryhmä ja yrityksillä halu kehittyä vaikeasta suhdannetilanteesta huolimatta. Lama vaikutti klusteriin erittäin voimakkaasti. Yritykset halusivat uudistaa toimintatapojaan ja myös veturiyritykset olivat yhteistyöhaluisia.

Bioenergiasta elinvoimaa -klusteriin kuuluivat energiaa ja energiaraaka-aineita sekä niihin liittyviä koneita ja laitteita valmistavat yritykset sekä näille palveluja tarjoavat organisaatiot. Klusterissa oli hyvä hankekanta ja konkreettiset ja haastavat tavoitteet. Yhteistyö tulevaisuuden energiateknologian osaamiskeskusohjelman kanssa oli täydentävää. Klusterin toimijat hakivat useiden miljoonien rahoitusta myös EU:n Seitsemännessä puiteohjelmasta ja CIP-ohjelmasta.

1) Klusteri on yritysten ja/tai toimijoiden ryppäs, jolla on yhteiset asiakkaat ja yhteiset kehittämissuunnitelmukset. Klusteri rakentuu yli toimialarajojen: esim. metallialan yritys, joka tarvitsee tuotannossaan vaikkapa elektroniikkaa, muoviosien valmistajaa ja logistisia palveluita, muodostaa yhdessä näiden kanssa klusterin. Klusteri mahdollistaa yhteisen ongelmanratkaisun, tuotekehityksen ja markkinoinnin, lisää yhteistyötä ja voi synnyttää uutta yrittäjyyttä toimialojen rajapinnoille.

Kehittyvä asuminen -klusteri koostui asuntojen rakentamisen ja sisustamisen sekä asumisen teknisen huollon yrityksistä ja näille palveluja tarjoavista organisaatioista. Talouden taantuma käänsi liikevaihdon laskuun. Klusterissa oli käynnissä neljä kärkihanketta: Esko, Fureno, Rappu ja Kustom.

Matkailun markkinointi ja kehittäminen

Matkailu oli syntyvä klusteri, jonka kehittäminen perustui vetovoimaisiin matkailukeskuksiin. Toimintavuoden aikana Keski-Suomen liitto koordinoi maakunnallisia matkailun markkinointitoimenpiteitä. Keski-Suomen matkailu oli mukana Matkailun edistämiskeskuksen ylläpitämässä valtakunnallisessa VisitFinland-matkailuportaalissa. Keski-Suomen liitto seurasi Keski-Suomen matkailustrategian 2015 toteuttamista. Strategian mukaisesti Keski-Suomessa laadittiin yhdeksälle matkailukeskukselle laajat matkailun kehittämissuunnitelmat, Master Planit.

3.3.2 Osaaminen ja koulutus

Osaamiseen perustuvaa kilpailukykyä vahvistettiin tukemalla maakunnan koulutusorganisaatioiden ja osaamisrakenteiden kehittämistä. Oppilaitosten ja tutkimuslaitosten keskinäistä yhteistyötä ja yhteyksiä seudulliseen kehittämiseen vahvistettiin **Osaamisrakenteiden ja oppimisverkostohankkeen (OPTIIMI)** kautta. Sen asiantuntijatiimi muodostui Jyväskylän ammattikorkeakoulun, Jyväskylän koulutuskuntayhtymän ja Jyväskylän yliopiston asiantuntijoista. Kuusivuotisen kehittämishankkeen viimeisen vuoden aikana keskityttiin syntyneiden yhteistoimintamallien vakiinnuttamiseen ja yhteistyön syventämiseen osana organisaatioiden perustehtävää.

Koulutusliiketoiminnan kehittäminen oli yksi strategisesti tärkeistä toiminta-alueista viime vuosina. Sen tuloksena muodostui liiketoimintaverkosto EduCluster Finland. Verkosto osallistui myös Finpron vientitoimintaan temalla Future Learning. EduCluster-verkoston hankkeita toteu-

tettiin tai valmisteltiin toimintavuoden lopussa 17 eri maassa, pääsääntöisesti Aasiassa ja Euroopassa. Liitto selvitti myös keskiuomalaisen osaamiskeskittymän roolia ja asemaa osana opetusministeriön koulutuksen vientistrategiaa. Puolan Świętokrzyskien alueen ja Keski-Suomen välisen yhteistyösopimuksen kaupalliset toimenpiteet jatkuivat. Asiantuntijapalveluiden osalta kohteena oli energia-ala ja osaamiskeskuksen Master Planin kehittäminen nimellä Nordic Centre.

Keski-Suomen liitto vahvisti asemaansa globaalissa kilpailukyvyyn, innovaatioiden ja klustereiden kehittäjäverkostossa. Tämä tukee sekä kärki-klusterien tiedonhallintaa ja verkottumista että Keski-Suomen osaamisen kansainvälistä markkinointia. The Competitiveness Instituten (TCI) yleiskokous valitsi koulutuspäällikkö Rauli Sorvarin globaalien järjestöjen johtajistoon. EduCluster Finland on kehittänyt suhdettaan myös EU:n komissioon esittelemällä osaamista ja toimintaansa eri osastoille.

3.3.3 Työmarkkinoiden kehittäminen

Keski-Suomen liitto osallistui aktiivisesti alueellisten ja paikallisten työmarkkinoiden kehittämiseen maakunnan yhteistyöryhmän alaisen Osaamis- ja työllisyysryhmän kautta. Toimivat työmarkkinat – osaajia ja työpaikkoja Keski-Suomeen -kehittämishankkeen integroitiin osaksi muuta aluekehittämistä ja sen painopisteet olivat läpäisseet organisaatioiden kehittämistoiminnan laajasti.

Ohjelman haasteina oli:

- edistää monipuolisesti uusien työpaikkojen syntymistä
- ennakoida ja tunnistaa alueellisten ja paikallisten työmarkkinoiden muutostekijät ja kehittämishaasteet
- reagoida nopeasti talouden ja elinkeinoelämän muuttuvissa tilanteissa sekä maakunnan tasolla että paikallisesti.

Ohjelmassa ennakoitua haasteita, vuoden 2009 painopisteet sekä toimenpiteet osoittautuivat vaikeassa taloustilanteessa onnistuneiksi. Työllistämisestä vastuussa olevien viranomaisten, muiden

OSAT-työryhmä valmisteli Toimivat työmarkkinat -ohjelmaa marraskuussa 2009.

toimijoiden ja liiton välinen yhteistyö organisoitui ja tiivistyi. Yhteiselle kehittämiselle ja työllisyyden lisäämiselle muotoutui vahva yhteinen tahtotila.

3.3.4 Alueellinen ennakointi

Vuoden 2009 aikana valmistauduttiin aluehallinnon uudistuksen myötä maakuntien liitoille tulevaan uuteen tehtävään, alueelliseen ennakoinnin koordinointiin. Alueellista ennakointiprosessia täydentäviä seudullisia ennakointimalleja pilotoitiin Saarijärven-Viitasaaren seutukunnassa sekä Jämsän seudulla. Yhteinen alueellinen ennakointiprosessi edisti elinkeinoelämän ja koulutuksen välistä tiedonvaihtoa ja vuoropuhelua sekä aktivoi paikallisia toimijaverkostoja. Samalla edistettiin koulutuksen sisällöllistä uudistumista ja herkkäliikkeisyyttä muuttuvien osaamistarpeiden suunnassa.

Osaltaan maakunnan ennakointivalmiuksia lisäsi verkottuminen eurooppalaiseen keskusteluun työn ja osaamisen tulevaisuudesta EU:n alueella. Yhteistyö komission kanssa lisääntyi ja vuoropuhelu eurooppalaisten toimijoiden kesken tiivistyi.

3.3.5 Luovat alat ja kulttuuri

Vuoden 2009 alussa käynnistyi kaksivuotinen Maakunnallisten luovien innovaatioympäristö-

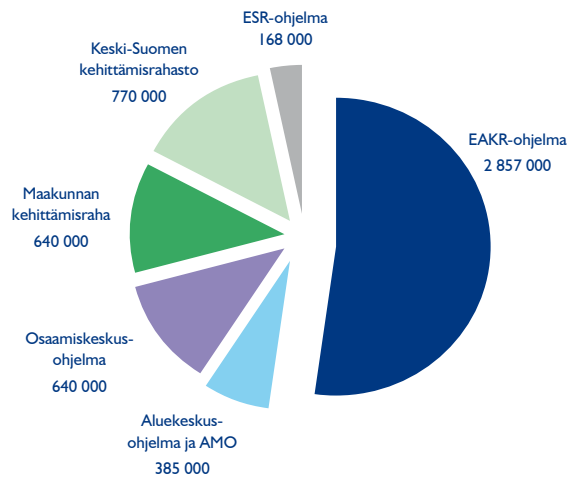
jen kehittämishanke (MAALI). Hankkeen kohteena olivat perinteisen teollisuuden yritykset, jotka eivät toistaiseksi ole hyödyntäneet luovien alojen tarjoamia mahdollisuuksia omassa liiketoiminnassaan. Tavoitteena oli luovien alojen lisäarvo Keski-Suomen kärkiklustereille ja Jyväskylän seudun osaamiskeskusohjelman klustereille (Energiateknologia, Jokapaikan tietotekniikka, Uusiutuva metsäteollisuus, Nanoteknologia, Matkailu ja elämystuotanto).

Keski-Suomen liitto toimi aktiivisesti kansainvälisessä kymmenen EU-maan muodostamassa luovan talouden kehittäjäverkostossa. Verkoston valmisteleva luovan talouden kehittämishanke, CREA.RE – Creative Regions, sai rahoituksen Interreg IVC -ohjelmasta loppuvuodesta 2009. Hankkeen tavoitteena on hyödyntää luovaa taloutta maakunnan vetovoimaisuuden parantamisessa, elinkeinojen kehittämisessä ja työpaikkojen luomisessa.

3.3.6 Kehittämisrahoitus

Maakunnan kehittämiseksi Keski-Suomen liitolla oli käytettävissään noin 5,5 miljoonaa euroa. Merkittävin rahoituslähde ovat EU-ohjelmat. EU-rahoituksen määrää kasvatti valtioneuvoston jakama elvytystoimenpiteiden ennakko-rahoitus. Keski-Suomen liitolla oli käytettävissä myös kansalliset maakunnan kehittämisvarat ja Keski-Suomen kehittämisrahaston varat.

Keski-Suomen liiton vuoden 2009 ohjelmatyön rahoitus, euroa:

Talouden taantuma vähensi EU-varojen kysyntää. Hankkeiden tavoiteasetantaa suunnattiin kasvuhakuisuudesta lamasta selviytymiseen. Rahoitusta kohdennettiin teollisuuden rakennemuutoksen aiheuttamien ongelmien lieventämiseen. Suurimpia hankkeita olivat viidentoista ICT-alan yrityksen yhteinen kasvun ja kansainvälistymisen hanke (KASVA 3) ja Jyväskylän seudulla vapautuneiden yritys kiinteistöjen ja osaavan työvoiman markkinointihanke. Osana rakennemuutostoinen piteitä Keski-Suomessa käynnistyi myös ensimmäiset diplomi-insinöörin tutkintoon johtavat täydennyskoulutusohjelmat.

Reilu kolmannes EAKR-ohjelman varoista myönnettiin Bioenergiasta elinvoimaa -klusterin toimenpiteille. Näistä suurin oli bioenergialiiketoiminnan kokonaispalveluja rakentava hanke. Konseptin tavoitteena oli yksittäisen asiakkaan lämmitysjärjestelmän ja bioenergian hankinnan ”ulkoistaminen” kilpailukykyiselle kokonaispalveluverkostolle.

Hyvinvointialalla käynnistettiin Kinkomaan Vitapoliksen markkinointihanke. Tavoitteena oli luoda Kinkomaan alueelle uudenlaisia palvelukonsepteja ja vahvistaa Vitapolis-brändiä.

Saarijärven-Viitasaaren seutukunnalla kehittämisen varojen hyödyntämistä tehostettiin alueella kehitetyn verkosto- ja prosessijohtamismallin

avulla. Yhteistyöltä odotetaan lisää vaikuttavuutta, joustavuutta ja jatkuvuutta kehittämistyöhön.

Keski-Suomen alueellisen maaseutuohjelman (AMO) ohjelma-alueeseen kuuluivat Saarijärven-Viitasaaren seutukunta, Keuruun seutukunta, Joutsan seutukunta ja Konnevesi. AMO-ohjelma painottui kolmeen ydinprosessiin: työn tekemisen uudet tavat, vierastyövoima ja monikulttuurisuus maaseudulla sekä maaseutuasumisen uudet mallit. Vuoden aikana käynnistettiin maakunnan kehittämishankkeita yhteensä 11 kehittämishanketta.

Toimintavuonna valmistauduttiin Koheesio- ja kilpailukyky (KOKO) -ohjelmatyöhön; painopisteen ollessa ennakoinnissa ja kumppanuudessa. KOKO-ohjelmaan sisällytettiin myös alueellisen maaseutuohjelman teemoja.

Keski-Suomessa **aluekeskusohjelmia** toteutettiin Jyväskylän ja Jämsän seuduilla. Äänekosken seutu osallistui Jyväskylän ohjelman toimenpiteisiin. Jyväskylän aluekeskusohjelman toimenpidekokonaisuudet olivat suurten kaupunkiseutujen politiikkaohjelman toteutus, hyvinvointiliiketoiminnan kehittäminen ja Jämsä–Jyväskylä–Äänekoski-kehittämisyöhyke.

Jämsän seudun aluekeskusohjelman toimenpiteitä olivat kehittyvän asumisen klusterityön käynnistäminen, vetovoimainen Jämsän seutu, Jämsä–Jyväskylä–Äänekoski -kehittämisyöhykehanke,

Opetusministeriön EAKR-rahoitusta saaneet hankkeet siirtyivät liiton hallinnoitavaksi vuodenvaihteessa 2009/2010. Kuvassa ohjelmapäällikkö Pirjo Peräaho ja EU-sihteerit Johanna Pitkänen vastaanottamassa hankkeita.

Viribus Unitis -seminaari, seudullisen ennakointijärjestelmän vahvistaminen, hyvinvointiliiketoiminnan kehittäminen, ylimaakunnallinen korkeakouluysteistyö, työvoiman saatavuuden ja työllisyyden parantaminen, innovaatioympäristön kehittäminen, Jämsän tulevaisuus -strategia-prosessi sekä Jämsän seudun vetovoimainen kehittäminen verkkoviestinnän keinoin -hanke.

Valtakunnallisen **osaamiskeskusohjelman** kautta Keski-Suomi ja erityisesti Jyväskylä ovat mukana valtakunnallisissa osaamiskeskusohjelmissa: Tulevaisuuden energiateknologia, Paperinvalmistusteknologia, Tieto- ja viestintäteknologia, Nanoteknologia, sekä Matkailun ja elämysverkosto. Jyväskylän seudun osaamiskeskusohjelman kautta rahoitetaan yritysten, tutkimuslaitosten ja oppilaitosten välisiä yhteisprojekteja ja osaamiskeskuksen omia projekteja sekä rahoitettiin tarvittavia asiantuntijapalveluhankintoja.

Keski-Suomen Kehittämisrahaston käyttösuunnitelman mukaisesti rahoitusta suunnattiin valitun strategian toteuttamiseen, maakunnan osaamisperustan vahvistamiseen, kulttuurin voimistamiseen sekä innovatiivisiin avauksiin.

Kehittämisrahastoa käytettiin elinkeinojen kehittämiseksi valittujen kolmen klusterin EU-hankkeen kuntarahoitusosuutena. Osaamisen vahvis-

tamishankkeilla rahoitettiin mm. koulutusliiketoiminnan kansainvälistämistä. Keski-Suomessa jatkettiin kulttuurin ja vetovoiman vahvistamista yksittäisillä tapahtuma-avustuksilla. Maakunnallinen innovaatio oli ns. luovan alan siemenrahoitus, josta julistettiin haettavaksi pieniä, mutta luovan alan yrittäjien kannalta merkittäviä, osarahoituksia yrityksen kasvutoimiin. Kehittämisrahaston varoja myönnettiin myös kohteisiin, joihin ei ollut saatavissa muiden rahoittajien avustusta.

3.3.7 Länsi-Suomen EAKR-ohjelman koordinointi

Toimintavuoden aikana Keski-Suomen liitolla oli edelleen koordinoitivastuu Länsi-Suomen EAKR-toimenpideohjelmasta 2007 – 2013. Liitto raportoi seurantakomitealle sekä valmisteli seurantakomitean ja sen sihteeristön kokoukset. Länsi-Suomen EAKR-ohjelman ohjausryhmä ja sen alainen koordinaatioryhmä sovitti yhteen ja aktivoi ohjelman toteutusta sekä hallinnointia ohjelma-alueella.

Länsi-Suomen EAKR-ohjelman erityistoimena käynnistettiin pääomarahaston kokoaminen. Maakuntaohjelmien arviointi organisoitiin yhteistyössä Länsi-Suomen allianssin maakuntien kanssa.

4. KESKI-SUOMEN LIITTO ON AKTIIVINEN EDUNVALVOJA

Edunvalvontaan ja valtion talousarvioon vaikutettiin yhteistyöllä maakunnan kansanedustajien, valtion piirihallinnon sekä kuntien kanssa. Liiton luottamushenkilöjohto vastasi osaltaan liiton edunvalvonnasta. Yhteistyötä on tehty myös Länsi-Suomen Allianssin liittojen sekä muiden toimijoiden kanssa.

Keski-Suomen liitto tuki kuntien seutuyhteistyötä ja edisti maakunnallista ja seudullista yhteistoimintaa sekä toimi yhdessä jäsenkuntien kanssa selvitysten tekijänä ja yhteistoiminnan käynnistäjänä, mm. valtion aluehallinnon uudistamishankkeeseen (ALKU) liittyvässä yhteispalvelun alueellisessa edistämisyhteistyössä ja maakunnan turvallisuunnitteluhankkeessa.

Maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 21.4.2009 Keski-Suomen kärkihankkeiksi:

- VT 4 Helsinki – Jyväskylä – Oulu
  - Tiejakso Kirri – Äänekoski / Hirvaskangas
  - Tiejakso Kanavuori – Haapalahti
- Perustienpidon rahoitustason nosto
- Keskisuurten tiehankkeiden rahoitus
- Äänekoski – Haapajärvi -radan perusparantaminen
- Keiteleen kanavasiltojen alikulkukorkeuden nostaminen

- Bioenergian tehokas yhdistetty kuljetusjärjestelmä
- Haja-asutusalueiden vesihuoltohankkeet
  - Hankasalmen jätevesihanke
  - Petäjaveden jätevesihanke
- Päijänteen luontokeskus
- Keski-Suomen purovesien ja valuma-alueiden kunnostushanke (PUREVA)
- Saarijärven reitin vesistön tilan parantaminen
- Hyvinvointia edistävät sosiaaliset innovaatiot
- DI-koulutuksen järjestäminen Jyväskylän yliopiston ja Tampereen teknisen yliopiston yhteistyönä
- Ilmailun kansainvälinen koulutus- ja kehittämiskeskittymä

ja tulevien vuosien kärkihankkeiksi seuraavat:

- VT 18 Vaasan valtatie
- Nopea ratayhteys Jyväskylästä Helsinkiin
- Jyväskylän kehätiet
- Korkeakoskenlahden teknologialiiketoiminnan keskus
- Syvälahden tekopohjavesilaitos
- Keski-Suomen ilmailumuseon laajennushanke ”Propelli”

Kärkihankkeista Valtatie 4:n parantaminen Lusi-Vaajakoski -osuudella eteni ja Hirvaskankaan eritasoliittymä sai päätöksen elvytysrahoituksesta. Hirvaskankaan eritasoliittymän rahoitus saatiin monen tahon yhteistyönä maan hallituksen elvytyspakettiin. Tampereen-Jyväskylän rataosan perusparantaminen saatiin päätökseen.

VT4:n tieosuus Jyväskylä – Oulu (väli Kirri – Äänekoski) ja Vaajakosken ohitustie odottivat edelleen rahoituspäätöstä. Rataosan Äänekoski – Haapajärvi perusparantamiseen osoitetut varat olivat riittämättömät. Asian eteenpäinviemiseen panostetaan edelleen.

*Keski-Suomen kansanedustajien kokous
Haukarannan koululla Jyväskylässä 2.3.2009.*

5. TALOUS

5.1 Keski-Suomen liiton tuloslaskelma (ulkoinen)

euroa	2009	2008
TOIMINTATUOTOT	5 470 142,28	5 156 677,38
Myyntituotot	3 204 000,00	3 111 000,00
Tuet ja avustukset	1 835 140,01	1 750 394,81
Muut toimintatuotot	431 002,27	295 282,57
TOIMINTAKULUT	-4 737 208,35	-4 328 725,45
Henkilöstökulut	-2 189 589,13	-2 094 139,62
Palkat ja palkkiot	-1 787 571,87	-1 657 375,01
Eläkevakuutusmaksut	-386 660,16	-373 898,35
Muut henkilöstösivukulut	-15 357,10	-62 866,26
Palvelujen ostot	-2 335 828,69	-2 031 496,78
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-91 538,27	-80 134,81
Avustukset	-27 868,44	-40 232,17
Muut toimintakulut	-92 383,82	-82 722,07
TOIMINTAKATE	732 933,93	827 951,93
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
Korkotuotot	5 571,12	21 343,63
Korkokulut	-33,86	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	550,11
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	5 537,26	21 893,74
VUOSIKATE	738 471,19	849 845,67
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT		
Poistot koneista ja kalustosta	-4 530,27	-6 041,00
Poistot kiinteistä rakennelmista	-1 027,04	-1 370,00
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT YHTEENSÄ	-5 557,31	-7 411,00
TILIKAUDEN TULOS	732 913,88	842 434,67
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS		
Poistoeron vähennys	3 244,04	4 326,00
Rahastojen lisäys	-770 000,00	-770 000,00
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS YHTEENSÄ	-766 755,96	-765 674,00
TILIKAUDEN + YLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-33 842,08	76 760,67

5.2 Keski-Suomen liiton rahoituslaskelma

euroa	2009	2008
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	738 471,19	850 000,00
Satunnaiset erät (rahastosiirto)	-770 000,00	-770 000,00
Tulorahoituksen korjauserät (avustusvaraus)	-218 568,11	-39 000,00
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-250 096,92	41 000,00
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset	0,00	0,00
Lainakannan muutokset	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset	19 572,95	17 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 007 558,70	-2 651 000,00
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	853 514,28	1 648 000,00
Vaihto-omaisuuden muutos	-4 847,38	-6 000,00
Saamisten muutos	-1 787 623,31	-4 348 000,00
Korottomien velkojen muutos	-78 297,05	55 000,00
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-987 985,75	-2 634 000,00
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 238 082,67	-2 593 000,00
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 238 082,67	-2 593 000,00
Rahavarat 31.12	4 597 340,28	5 835 000,00
Rahavarat 1.1	5 835 422,95	8 428 000,00

5.3 Keski-Suomen liiton tase

VASTAAVAA, euroa	2009	2008
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 081,00	4 108,04
Koneet ja kalusto	13 592,00	18 122,27
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	16 673,00	22 230,31
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	1 228 023,37	1 228 023,37
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 244 696,37	1 250 253,68
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	9 822 250,80	8 968 736,52
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet	3 857,22	5 220,72
Ennakkomaksut	8 526,59	12 010,47
Vaihto-omaisuus yhteensä	12 383,81	17 231,19
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	158,32	254,50
Muut saamiset	111 987,31	87 179,31
Siirtosaamiset	804 879,41	842 897,92
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	917 025,04	930 331,73
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahanmarkkinainstrumentteihin	700 000,00	1 000 000,00
Rahat ja pankkisaamiset	524 921,48	515 588,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 154 330,33	2 463 151,35
VASTAAVAA YHTEENSÄ	13 221 277,50	12 682 141,55

VASTATTAVAA, euroa**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	1 369 218,52	1 369 218,52
Muut omat rahastot	291 455,14	271 948,44
Edellisten tilikausien ylijäämä	153 547,35	76 786,68
Tilikauden ylijäämä	-33 842,08	76 760,67
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 780 378,93	1 794 714,31

POISTOERO

Poistoero	9 733,00	12 977,04
-----------	----------	-----------

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset	1 040 770,94	1 259 339,05
---------------------------	--------------	--------------

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA

Valtion toimeksiannot	9 822 250,80	8 968 736,52
-----------------------	--------------	--------------

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen		
Ostovelat	159 405,16	0,00
Muut velat	69 456,24	49 388,76
Siirtovelat	339 282,43	596 985,87

LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

568 143,83	646 374,63
-------------------	-------------------

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

13 221 277,50	12 682 141,55
----------------------	----------------------

5.4 Jäsenkuntien maksuosuudet

	maksuosuus €	kehittämisrahaston osuus, €
Hankasalmi	52 126	12 527
Jyväskylä	1 601 630	384 911
Laukaa	192 968	46 375
Muurame	114 686	27 562
Petäjävesi	37 493	9 010
Toivakka	24 145	5 803
Uurainen	29 733	7 145
Joutsa	52 860	12 704
Luhanka	8 020	1 927
Keuruu	124 296	29 871
Multia	19 781	4 754
Jämsä	306 501	73 660
Kuhmoinen	29 168	7 010
Konnevesi	29 121	6 998
Äänekoski	244 978	58 874
Kannonkoski	15 615	3 754
Karstula	46 536	11 184
Kinnula	16 574	3 983
Kivijärvi	12 733	3 060
Kyyjärvi	15 936	3 830
Pihtipudas	44 838	10 776
Saarijärvi	107 370	25 804
Viitasaari	76 892	18 479
KESKI-SUOMI	3 204 000	770 000

LIITTEET

LIITE 1. Maakuntavaltuuston jäsentiedot 2009–2012

Maakuntavaltuuston puheenjohtaja **Mauri Pekkarinen** (kesk), Jyväskylä

1. varapuheenjohtaja **Kalevi Olin** (sdp), Jyväskylä

2. varapuheenjohtaja **Seppo Kahilainen** (kok), Pihtipudas

JÄSENET

HANKASALMI

Taluspäällikkö **Anja Kauppinen** (kesk)

Laivakokki **Esko Repo** (sdp)

JOUTSA

Kotipalveluyrittäjä **Vuokko Heinonen** (kesk)

Insinööri **Pekka Huikko** (kok)

JYVÄSKYLÄ

Opiskelija **Touko Aalto** (vihr)

Liikenneelentäjä **Markku Aarnos** (kok)

Professori **Jukka Ammond** (vihr)

Opiskelija **Hennariikka Andersson** (kok)

Liikuntapalveluesimies **Jouni Arnberg** (sdp)

Ylikonstaapeli **Aimo Asikainen** (kesk)

Toiminnanjohtaja **Jari Blom** (sdp)

Sosiaalityöntekijä **Maia Fandi** (vihr)

Sairaanhoitaja **Mervi Hovikoski** (sdp)

Toimitusjohtaja **Kauko Isomäki** (sdp)

Toimitusjohtaja **Sami Kettunen** (kesk)

Liik.suunnittelija-ohjaaja **Anna-Leena Kärkkäinen** (sdp)

Henkilöstön kehittämisspäällikkö **Ulla Lauttamus** (sdp)

Aluejohtaja **Paavo Luukkonen** (sdp)

Toimistosihiteeri **Marja Leena Makkonen** (vas)

Opiskelija **Johanna Manninen** (kok)

Rehtori, eläkkeellä **Pentti Niekka** (kok)

Professori **Kalevi Olin** (sdp)

Kansanedustaja **Aila Paloniemi** (kesk)

Elinkeinoministeri **Mauri Pekkarinen** (kesk)

Opettaja **Jarmo Ritanen** (vas)

Yrittäjä **Jaakko Selin** (kok)

Perhepäivähoitaja **Eila Simola** (sdp)

Osaamispäällikkö **Katja Sorri** (kesk)

Lastentarhanopettaja **Juhani Starczewski** (kd)

Tilintarkastaja **Kauko Tuupainen** (ps)

Insinööri, piirisihteeri **Jorma Uski** (ps)

Kihlakunnansyöttäjä **Marika Visakorpi** (kd)

Jääkiekkoilija **Sinuhe Wallinheimo** (kok)

Koulunjohtaja, maaseutuyrittäjä **Pirkko Weijo** (kesk)

Opettaja **Marjaana Wuolio** (vihr)

Erityisluokanopettaja, opinto-ohjaaja **Vesa Vätilä** (vas)

VARAJÄSENET

Maanviljelijä **Reijo Tikka** (kesk)

Lähihoitaja **Minna Pynnönen** (sdp)

Maanviljelijä **Pekka Lankia** (kesk)

Yrittäjä **Iiris Ilmonen** (kok)

Opiskelija **Paloma Hannonen** (vihr)

Työterveyslääkäri **Hellin Torkki** (kok)

Yrittäjä **Marja Komppa** (vihr)

Opettaja **Juha Venäläinen** (kok)

Professori **Kimmo Suomi** (sdp)

Erikoisajoneuvojen korinrakentaja **Vesa Koskinen** (kesk)

Lakimies **Heidi Nieminen** (sdp)

Rehtori **Meri Lumela** (vihr)

Lastentarhanopettaja **Tarja Viikari** (sdp)*

Projektipäällikkö **Pertti Reinikainen** (sdp)

YTM, maakunta-avustaja **Eino Nissinen** (kesk)

Sairaanhoitaja **Kaija Haapsalo** (sdp)

Kotiäiti **Riitta Mäkinen** (sdp)

Lähetäjä, eläkkeellä **Raimo Kinnunen** (sdp)

Puuseppä **Matti Pöppönen** (vas)

KM, luokanopettaja **Mari Kyllönen** (kok)

Ylilääkäri **Jukka Kupila** (kok)

Tarkastaja **Kari Kuusijoki** (sdp)

Fysioterapeutti **Heidi Rentola** (kesk)

Koneyrittäjä, eläkkeellä **Jouko Asikainen** (kesk)

Kansanedustaja **Matti Kangas** (vas)

Kiinteistövälittäjä **Reijo Savolin** (kok)

Päiväkeskuksen johtaja **Leena Yksjärvi** (sdp)

Pastori **Maritta Tynkkynen** (kesk)

Fil. yo **Asmo Maanselkä** (kd)

Taluspäällikkö **Jari Colliander** (kesk)

Sairaanhoitaja **Minna Mäkinen** (ps)

Pitopalveluyrittäjä **Raija Sipinen** (kd)

Rehtori **Antti Rastela** (kok)

Ympäristöjohtaja **Pirkko Selin** (kesk)

Aluepäällikkö **Ari Hiltunen** (kok)

Laitosmies **Kari Yksjärvi** (vas)

JÄMSÄ

Lastentarhanopettaja **Mari Heinäkenkä** (kesk)
Opettaja, eläkkeellä **Pirjo Nurmesviita** (kd)
Fysioterapeutti **Aira Putkonen** (kok)
Prosessimies **Pertti Riihinen** (vas)
Kunnallisneuvos **Seppo Suominen** (sdp)
Opiskelija **Mari Äikäs** (vihr)

KANNONKOSKI

Rehtori, eläkkeellä **Alpo Peltola** (kesk)

KARSTULA

Yrittäjä **Teijo Peltonen** (kesk)
Apulaistoimistonjohtaja **Sirkka-Liisa Vainiola** (sdp)

KEURUU

Eläkeläinen **Mervi Korkeala** (kok)
Hankkija **Pekka Kärmeniemi** (kesk)
Lähihoitaja **Tiina Salomaa** (sdp)

KINNULA

Maanviljelijä **Ilpo Leppänen** (kesk)

KIVIJÄRVI

Maatalousyrittäjä **Erja Moisio** (kesk)

KONNEVESI

Ravitsemispäällikkö **Mirja Minkkinen** (vas)

KUHMOINEN

Kotiäiti **Silmu Sarvala** (sdp)

KYYJÄRVI

Maanviljelijä **Tapio Niskala** (kesk)

LAUKAA

Diplomi-insinööri **Jorma Jolanki** (kok)
Hammashoitaja **Leena Kalmari** (sdp)
Opettaja **Tarja Leppäaho** (kd)
Sihteeri **Tuula Nieminen** (vas)
Maanviljelijä **Pertti Parkkonen** (kesk)

LUHANKA

Maatalouslomitaja **Marjo Koskenniemi** (kesk)

MULTIA

Kiinteistötekniikan asiantuntija **Jukka Lauttanen** (sdp)

MUURAME

Toimitusjohtaja **Risto Harvia** (kok)
Maatalousyrittäjä **Minna Häkkinen** (kesk)
Erikoissairaanhoitaja **Asko Juuti** (sdp)

PETÄJÄVESI

Insinööri **Tapio Kokkonen** (kesk)

Maanviljelijä, urakoitsija **Veli-Matti Valkeajärvi** (kesk)
Yrittäjä **Sirkka Hirvelä** (kesk)
Yrittäjä **Erja Laaksonen** (kok)
Toimittaja **Arja Paakkanen** (vas)
Suuhygienisti **Ulla Patronen** (sdp)
Varastomies **Reijo Ekman** (kok)

Lähihoitaja **Sannukka Niskanen** (kesk)

Kodinhoitaja **Riitta Kolari** (kesk)
Eläinlääkäri **Terhi Simonen-Jokinen** (kok)

Yrittäjä **Sari Saarinen** (kok)
Liikkeenharjoittaja **Leo Houhala** (kesk)
Postinjakaja **Antero Pohjonen** (sdp)

Lehtori **Jonna Leppänen** (kesk)

Yrittäjä **Eeva-Liisa Tobiasson** (kesk)

Vanerityöntekijä **Veikko Masalin** (vas)

Metsuri **Pentti Huokonen** (sdp)

Maanviljelijä **Jouko Huumarkangas** (kesk)

Vs. päiväkodinjohtaja **Terhi Ek** (vihr)
Kunnallisneuvos **Helena Pihlajasaari** (sdp)
Pääluottamusmies **Marko Manninen** (ps)
Viilusorvaaja **Viljo Kumpulainen** (vas)
Toimitusjohtaja **Anne Kirmanen** (kesk)

Insinööri **Tuomo Kärnä** (kesk)

Ravitsemustyöntekijä **Niina Piikkakangas** (sdp)

Asianajaja **Tero Lakka** (kok)
Leipuri **Markus Leppiniemi** (kd)
Sisustussuunnittelija **Ulla Perämäki** (sdp)

Opettaja **Sanna Talasjärvi** (kesk)

PIHTIPUDAS

Maatalousyrittäjä **Jyrki Hollanti** (kesk)
Yrittäjä **Seppo Kahilainen** (kok)

Emäntä **Satu Turpeinen** (kesk)
Yrittäjä **Kari Parkkonen** (sdp)

SAARIJÄRVI

Toimitusjohtaja **Esa Järvinen** (kok)
Terveystenhoitaja **Riitta Pirttiniemi** (kesk)
Opetusneuvos, eläk. **Jorma Viitanen** (sdp)

Puheterapeutti, yrittäjä **Tuulikki Poser-Hirvi** (vihr)
Eläkeläinen **Usko Ohranen** (kd)
Robotinkäyttäjä **Sami Tuominen** (sdp)

TOIVAKKA

Metallimies **Kyösti Takkinen** (sdp)

Perushoitaja **Helena Voutilainen** (sdp)

UURAINEN

Kansanedustaja **Toimi Kankaanniemi** (kd)

Nuorisotyönohjaaja **Merja Kinnunen** (kd)

VIITASAARI

Kunnallisneuvos, eläk. **Asko Liimatainen** (kok)
Ent. yrittäjä **Ilpo Manninen** (sdp)

Luokanopettaja **Jari Kunelius** (kok)
Pääkirjanpitäjä **Sisko Linna** (sdp)

ÄÄNEKOSKI

Työsuojeluvaltuutettu **Kari Kiiskinen** (sdp)
Kunnallisneuvos/liikkeenharjoittaja **Risto Kumpu** (kesk)**
Terveystenhoitaja **Kyllikki Lång** (kok)
Työnohjaaja **Sirpa Martins** (vas)
Sosiaalityöntekijä **Minna Tuikka** (vihr)
Sosiaalialanohjaaja **Marke Tuominen** (ps)

Kehitysvammaisten ohjaaja **Merja Närhi** (sdp)
Kouluttaja, yrittäjä **Laura-Liisa Hyytiäinen** (kesk)
Maanviljelijä **Tommi Lunttila** (kok)
Tekninen avustaja **Eila Nurmi** (vas)
FM, opettaja **Kimmo Tuikka** (vihr)
Hieroja **Jukka Laitila** (ps)

* Jyväskylän kaupunginvaltuusto on valinnut 21.9.2009 eronneen Jenny Lindborgin tilalle Tarja Viikarin.

** Äänekosken kaupunginvaltuusto on valinnut 5.10.2009 eronneen Seppo Hänniselle tilalle Risto Kummun.

Maakuntavaltuuston sihteeri: talouspäällikkö Pirjo Ahola, Jyväskylä

LIITE 2. Maakuntahallitus 2009–2010

Jäsen

Keskusta:

Mika Kyrö, Jämsä
Pekka Lankia, Joutsa
Kauko Lehtonen, Saarijärvi
Katja Sorri, Jyväskylä

SDP:

Helena Pihlajasaari, Laukaa
Rolf Nyholm, Äänekoski
Pekka Puustinen, Viitasaari
Ulla Lauttamus, Jyväskylä

Kokoomus:

Leo Urpilainen, Kinnula
Mari Kyllönen, Jyväskylä
Sari Saarinen, Keuruu

Vasemmistoliitto:

Kari Yksjärvi, Jyväskylä

Vihreät:

Tuija Mäkinen, Jyväskylä

sihteeri: talouspäällikkö Pirjo Ahola, Jyväskylä

Varajäsen

Marjo Koskenniemi, Luhanka
Mikko Tirola, Petäjävesi
Markku Kananen, Pihtipudas
Hannu Laitinen, Jyväskylä

Silmu Sarvala, Kuhmoinen
Arto Lampinen, Jämsä
Asko Juuti, Muurame
Eila Simola, Jyväskylä

Ossi Tamminen, Kyyjärvi
Jaakko Selin, Jyväskylä
Erja Laaksonen, Jämsä

Marjaleena Makkonen, Jyväskylä

Jaana Tani, Äänekoski

LIITE 3. Tarkastuslautakunta 2009–2012

Jäsen

SDP

Seppo Suominen, Jämsä
Leena Kalmari, Laukaa

KESK

Jouko Huumarkangas, Kyyjärvi
Leena Jäntti, Hankasalmi

KOK

Asko Liimatainen, Viitasaari

sihteeri: maksatustarkastaja Katja Antikainen, Jyväskylä

Varajäsen

Esko Repo, Hankasalmi
Sirkka-Liisa Vainiola, Karstula

Jorma Teini, Kinnula
Tarja Pietiläinen, Laukaa

Aira Putkonen, Jämsä

LIITE 4. Henkilöstö

MAAKUNTAJOHTAJA JA SIHTEERI

Maakuntajohtaja Anita Mikkonen

Maakuntajohtajan sihteeri Laura Karjalainen

Matkapuhelin

Toimisto

040-595 0011

0207 560 201

040-595 0010

0207 560 205

ALUEKEHITYS

Suunnittelujohtaja Hannu Korhonen

EU-sihteeri Päivi Blå (perhevapaa)

Projektipäällikkö Jouko Kahilainen

Viestintäpäällikkö Merja Lahti

Tiedottaja Mervi Leinonen (määräaik. 1.8.2009 alkaen)

Ohjelmapäällikkö Hilka Laine (määräaik.)

Matkailukoordinaattori Leena Pajala

Projektipäällikkö Raija Partanen (määräaik.)

Ohjelmapäällikkö Pirjo Peräaho

EU-sihteeri Johanna Pitkänen (sijainen 1.5.2009 alkaen)

Kehittämispäällikkö Veli-Pekka Päivänen

EU-sihteeri Mari Saalamo (perhevapaa)

Koulutuspäällikkö Rauli Sorvari

Koulutuksen kehittämispäällikkö Elise Tarvainen (määräaik.)

040-595 0016

0207 560 213

040-595 0018

0207 560 256

040-595 0000

0207 560 225

040-592 2304

0207 560 240

040-595 0014

0207 560 240

040-595 0015

0207 560 203

040-595 0139

040-595 0008

0207 560 208

040-590 3202

0207 560 216

040-595 0005

0207 560 260

0400-646 448

0207 560 207

040-595 0181

0207 560 202

ALUEIDENKÄYTTÖ

Kehittämisohtaja Martti Ahokas

Projektkoordinaattori Virpi Heikkinen (määräaik.)

ATK-valmistelija Juuso Huhtala

Liikenneinsinööri Pekka Kokki

Projektipäällikkö Hannu Koponen (määräaik. 23.3.2009 alkaen)

Maakuntainsinööri Jarmo Koskinen

Projektsihteeri Hanna Kunttu (perhevapaa)

ATK-piirtäjä Tuula Niemistö

Tutkija Katriina Peltonen (määräaik. 6.4.2009 alkaen)

Maakuntasuunnittelija Jarkko Pietilä

Suunnittelupäällikkö Olli Ristaniemi

Projektipäällikkö Seppo Siltasalmi (määräaik. 24.6.2009 alkaen)

Ympäristöpäällikkö Reima Väливаara

040-595 0001

0207 560 220

040-595 0178

0207 560 217

040-595 0174

0207 560 229

040-595 0006

0207 560 231

040-595 0009

0207 560 209

040-595 0007

0207 560 232

040-595 0561

0207 560 228

040-759 0933

0207 560 253

040-050 3795

0207 560 235

040-595 0052

0207 560 236

040-595 0558

040-595 0918

0207 560 226

HALLINTO

Apulaisjohtaja Ari Koskinen (1.5.2009 alkaen)

040-595 0002

0207 560 223

Apulaisjohtaja Jukka Patrikainen (1.6.2009 asti)

Taluspäällikkö Pirjo Ahola

040-595 0003

0207 560 254

Toimistos sihteeri Piia Ahonen (perhevapaa)

Maksatustarkastaja Katja Antikainen

040-595 0128

0207 560 234

Hallintosihteeri Helena Anttonen

040-595 0019

0207 560 238

Toimistos sihteeri Riitta Heiskanen

0207 560 206

Toimistos sihteeri Nelli Koukkunen (sijainen 1.12.2009 alkaen)

0207 560 258

Toimistos sihteeri Kati Laitinen (määräaik. 30.9.2009 asti)

0207 560 258

Tietopalvelusihteeri Liisa Suonpää

040-590 4264

0207 560 230

Toimistos sihteeri Riitta Tannermäki

040-595 0004

0207 560 237

Toimistos sihteeri Pirkko Tuovinen

0207 560 200

Toimistos sihteeri Marja-Leena Tuunanen

040-595 0189

0207 560 214

Länsi-Suomen EAKR-ohjelma

Ohjelmapäällikkö Seppo Haukka

040-595 0012

0207 560 204

Viestintäharjoittelija Mervi Leinonen 1.4.-30.6.2009

Toimistos sihteeri Johanna Pitkänen 20.3.-30.4.2009

Harjoittelija Sanna Huikuri 1.12.2009-31.1.2010